

โครงการพัฒนาผลงานวิจัยเขตพื้นที่การศึกษา
เพื่อพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษา และบริการวิชาการแก่สังคม

งานวิจัยเรื่อง

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเพิ่มผลการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2563

คณะผู้วิจัย

ดร.รวิชอุดม ทองมั่น   ศึกษานิเทศก์   หัวหน้าโครงการวิจัย
ดร.ชัยสิทธิ์ คุณสวัสดิ์   ศึกษานิเทศก์   นักวิจัย
นางสาวธนาวดี พระเมเด   ศึกษานิเทศก์   นักวิจัย

กลุ่มงานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

กรกฎาคม 2564

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเพิ่มผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2563

รวิชญมภ์ ทองแมน ชัยสิทธิ์ คุณสวัสดิ์ และธนาวัตี พระเมเด

ศึกษานิเทศก์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงประจักษ์ที่เป็นสาเหตุทำให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพิ่มขึ้น และเพื่อสังเคราะห์แนวทางการยกระดับคุณภาพที่มีประสิทธิผลที่ส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา ใช้การเตรียมความพร้อมและผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 เพราะนักเรียนเข้าสอบทุกคน การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูที่รับผิดชอบงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดที่มีผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในกลุ่มสูงจำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพิ่มขึ้นและมีพัฒนาการที่ดีขึ้น จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 15 โรงเรียน โดยแบ่งวิธีเก็บข้อมูลเป็น 2 ลักษณะคือ 1) คณะผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้วยตนเองที่โรงเรียน 6 โรงเรียน และ 2) ส่งแบบสัมภาษณ์แล้วให้ตอบกลับ จำนวน 9 โรงเรียน รวมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และตอนที่ 2 จัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม แล้วสังเคราะห์เป็นแนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการที่มีประสิทธิผล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากทั้ง 2 ตอน ใช้วิธีการสรุปและจัดกลุ่มข้อมูล จากนั้นนำผลมาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการ และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ปัจจัยเชิงประจักษ์ที่เป็นสาเหตุให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพิ่มขึ้น จำแนกเป็น 5 ปัจจัย ดังนี้

1.1 การวางแผนและออกแบบการดำเนินงานยกระดับคุณภาพวิชาการหรือการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 6 ขั้นตอน

1.2 การส่งเสริมสนับสนุนของฝ่ายบริหาร มี 3 ด้าน

1.3 กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 6 ลักษณะ

1.4 กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่ดำเนินการจนเป็นวิถีชีวิตและเหมาะสมกับโรงเรียน มี 4 ลักษณะ

1.5 ปัจจัยแฝงด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลให้ผลสอบ O-NET ของโรงเรียนเพิ่มขึ้น มี 6 ปัจจัยย่อย

2. แนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ที่ส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น มีดังนี้

2.1 โรงเรียนต้องมีการวางแผนและออกแบบการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอนและเป็นระบบคือ

1) มอบนโยบายและสร้างแรงบันดาลใจ 2) ประชุมกลุ่มสาระการเรียนรู้และวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงที่ผ่านมามากมิติ 3) ทีมงานครูร่วมกันวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดและผลการทดสอบ O-NET 4) ออกแบบกิจกรรมยกระดับที่มีคุณภาพและสร้างที่มโนทัศน์ภายใน 5) ดำเนินงานกิจกรรมและใช้หลักประเมินเพื่อพัฒนางาน และ 6) สรุปรายงานผลและถอดบทเรียน

คำสำคัญ: ปัจจัยเชิงสาเหตุ, การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET), แนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการ

* Corresponding author. E-mail: rawich.secondary33@gmail.com

2.2 สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมยกระดับคุณภาพวิชาการ โดยพัฒนากิจกรรมย่อยเพื่อผลักดันปัจจัยหลักที่จะส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น

2.3 เน้นการใช้กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่ดำเนินการจนเป็นวิถีชีวิตและเหมาะสมกับโรงเรียน เพื่อสร้างวัฒนธรรมใหม่ที่ยั่งยืนในโรงเรียน

2.4 ประยุกต์ใช้กิจกรรม PLC ที่บูรณาการการประเมินเพื่อพัฒนางานทุกชั้นตอน

โดยผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเหมาะสมของแนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการแล้ว พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเห็นว่า มีความเป็นไปได้สูงมากที่โรงเรียนอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์เพื่อการปฏิบัติงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ในระดับโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

ความนำ

การประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกที่สะท้อนให้ภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาของชาติ รวมถึงคุณภาพของระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียน นอกจากนี้ยังนำไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบาย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยที่ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาจะมีความต่อเนื่องและสอดคล้องซึ่งกันและกัน เพื่อสะท้อนคุณภาพการศึกษาที่แท้จริง ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนระดับต่าง ๆ เป็นตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีบทบาทของการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินงานในลักษณะการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนา (Formative Evaluation) ให้โรงเรียนพร้อมรับการประเมินระดับชาติ และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ สรุปและเขียนรายงาน ในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำผลการประเมินไปใช้วางแผน ปฏิบัติการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน สำหรับปีการศึกษาถัดไป (กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์, 2564)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2563 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นและมีพัฒนาการดีขึ้น การนี้โดยดำริของ ดร.สำเริง บุญโต ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีความสนใจที่จะทราบข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับวิธีการเตรียมความพร้อมและการขับเคลื่อน การดำเนินงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 เพิ่มขึ้น และได้มีการจัดเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยรวมแล้ว จึงสนใจเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มสูงจำนวน 10 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการทดสอบเพิ่มขึ้น อีกจำนวน 5 โรงเรียน โดยมอบหมายภารกิจการติดตามนี้ให้กลุ่มงาน เลขาธิการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา (ก.ต.ป.น.) กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบวิจัยและติดตามผล และมุ่งหวังให้ได้ใช้ผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์กับโรงเรียนอื่น ๆ ได้ด้วย

ด้วยหลักการ ความสำคัญ และสภาพสารสนเทศปัจจุบัน คณะผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็นแผนการวิจัยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงประจักษ์ที่เป็นสาเหตุทำให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพิ่มขึ้น และกำหนดขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา ใช้การเตรียมความพร้อมและผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 เพราะนักเรียนเข้าสอบทุกคน และจะนำ

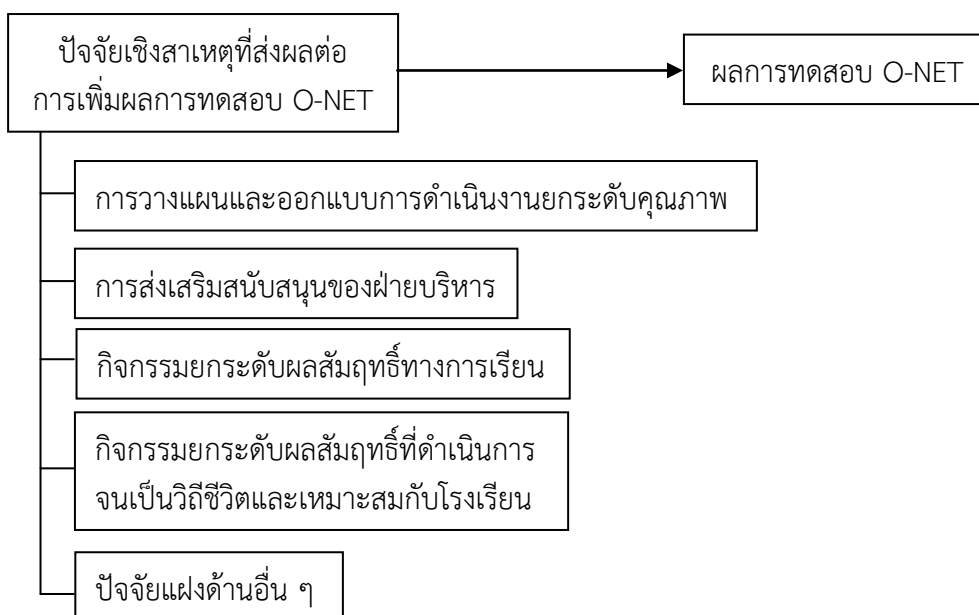
สารสนเทศที่ค้นพบ มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการที่มีประสิทธิผล ที่จะสามารถส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้นได้ และเพื่อเป็นนวัตกรรมให้โรงเรียนในสังกัดได้นำไปประยุกต์ใช้ เพื่อการปฏิบัติงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงประจักษ์ที่เป็นสาเหตุทำให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพิ่มขึ้น
2. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการยกระดับคุณภาพที่มีประสิทธิผล ที่ส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเพิ่มผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2563 คณะผู้วิจัย กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา เป็นการเตรียมความพร้อมกิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 ทั้งนี้เพราะสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. กำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าทดสอบทุกคนใน 5 วิชาหลัก และคณะผู้วิจัยสร้างข้อตกลงเบื้องต้นว่า

1. ผลการทดสอบ O-NET ครั้งนี้ ถือเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งที่จะแสดงคุณภาพของผลการจัดการศึกษา
2. โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายประสบความสำเร็จด้านคุณภาพวิชาการและเป็นแบบอย่างได้
3. โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินงานกิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาอย่างต่อเนื่อง 3

ปีการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายวิจัยเป็น โรงเรียน โดยคณะผู้วิจัยพิจารณาเลือกจากมิติตัวแปรค่าเฉลี่ยรวมของผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 ที่จัดเรียงลำดับแล้ว ดังนี้

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดที่มีผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในกลุ่มสูง จำนวน 15 ลำดับแรกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ได้แก่ โรงเรียนสิรินธร โรงเรียนสุรวิทยาคาร โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ โรงเรียนธาตุศรีนคร โรงเรียนประสาธวิทยาคาร โรงเรียนกาบเชิงวิทยา โรงเรียนบัวเชดวิทยา โรงเรียนสนมวิทยาคาร โรงเรียนศีขรภูมิพิสัย โรงเรียนท่าตูมประชาเสรมวิทย์ โรงเรียนสำโรงทาบ วิทยาลัยอาชีวศึกษา โรงเรียนโนนเทพ โรงเรียนนาบัววิทยา โรงเรียนพนมดงรักวิทยา และโรงเรียนทุ่งมนวิทยาคาร ตามลำดับ

2. โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดที่มีผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพิ่มขึ้นและมีพัฒนาการที่ดีขึ้น จำนวน 5 ลำดับแรกของกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนธาตุศรีนคร โรงเรียนโนนเทพ โรงเรียนนาบัววิทยา โรงเรียนทุ่งมนวิทยาคาร และโรงเรียนหนองอียอวิทยา ตามลำดับ

3. คณะผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 โรงเรียน ดังนี้

- 1) โรงเรียนสุรินทร์พิทยาคม*
- 2) โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์*
- 3) โรงเรียนท่าตูมประชาเสรมวิทย์
- 4) โรงเรียนธาตุศรีนคร*
- 5) โรงเรียนโนนเทพ
- 6) โรงเรียนสำโรงทาบวิทยาลัย*
- 7) โรงเรียนสิรินธร*
- 8) โรงเรียนสุรวิทยาคาร
- 9) โรงเรียนนาบัววิทยา
- 10) โรงเรียนประสาธวิทยาคาร
- 11) โรงเรียนทุ่งมนวิทยาคาร
- 12) โรงเรียนศีขรภูมิพิสัย
- 13) โรงเรียนหนองอียอวิทยา
- 14) โรงเรียนกาบเชิงวิทยา
- 15) โรงเรียนบัวเชดวิทยา*

(* โดยได้เป็นโรงเรียนที่เข้าร่วม “เครือข่ายโรงเรียนต้นแบบเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิชาการ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน Thailand School Improvement Program (T-SIP) เครือข่ายระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สนับสนุนทุนโดยสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา” ด้วย จำนวน 6 โรงเรียน)

แบบแผนการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูที่รับผิดชอบงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดที่มีผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่กลุ่มสูงจำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพิ่มขึ้นและมีพัฒนาการที่ดีขึ้น จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 15 โรงเรียน เพื่อค้นหาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเพิ่มผลการทดสอบ O-NET

ตอนที่ 2 จัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยนำสารสนเทศจากตอนที่ 1 ที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุทำให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการที่มีประสิทธิผล ที่จะส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความเป็นได้ของแนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการ และคณะผู้วิจัยจะพัฒนาเป็นนวัตกรรมให้โรงเรียนในสังกัดได้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กำหนดประเด็นสัมภาษณ์เป็น 5 ประเด็น ดังนี้
  - 1) วิธีการวางแผนและออกแบบขั้นตอนการดำเนินงานยกระดับคุณภาพวิชาการหรือยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียน
  - 2) บทบาทของฝ่ายบริหารในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานและคณะทำงาน
  - 3) กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดำเนินงานมาตลอดปีการศึกษา 2563
  - 4) กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 3 ลำดับแรก que เห็นว่าเหมาะสมกับโรงเรียน
  - 5) ปัจจัยด้านอื่น ๆ หรือปัจจัยแฝงที่ส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET ของโรงเรียนเพิ่มขึ้น
 ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้บริหารได้พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ดร.สำเร็จ บุญโต ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ดร.สุนทร ขวัญดำ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ และดร.วีชรา สยามาลัย ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
2. แบบบันทึกข้อมูลสำหรับกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผ่านการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญตามข้อ 1 และได้ปรับปรุงแล้ว
3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผ่านการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญตามข้อ 1 และได้ปรับปรุงแล้ว

การดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ลักษณะคือ

- 1) คณะผู้วิจัยติดตามและสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลที่โรงเรียน จำนวน 6 โรงเรียน ในวันที่ 17 มิถุนายน 2564 ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ พื้นที่วิจัย

2) คณะผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ถึงโรงเรียน เมื่อผู้ให้ข้อมูลดำเนินการตอบแบบสัมภาษณ์แล้ว ให้ส่งกลับทางระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ (ระบบ My office) ภายในวันที่ 25 มิถุนายน 2564 จำนวน 9 โรงเรียน รวมทั้งได้สัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติมกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 2 คน

ตอนที่ 2 ดำเนินการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group) วันที่ 1 กรกฎาคม 2564 ณ ห้องประชุม หัสติน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยนำสารสนเทศจากตอนที่ 1 ที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ทำให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น ให้ผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณา ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษาและศึกษานิเทศก์ จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นแนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการ ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ และนำไปพัฒนาเป็นนวัตกรรม (คู่มือการดำเนินงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning) ให้โรงเรียนในสังกัดได้นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานระดับโรงเรียนต่อไป ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ดร.สุนทร ขวัญดำ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ดร.วัชร สามีลย์ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และดร.สุเทพ แปลงทับ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเกาะแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการสรุปและจัดกลุ่มข้อมูล จากนั้นนำมาสรุปผลในภาพรวม ทั้งนี้ผู้วิจัยจะรักษาข้อมูลและพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล และพรรณนาข้อมูลในภาพรวม

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำสารสนเทศผลวิจัยจากตอนที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการ โดยการให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมประชุมแบบสนทนากลุ่ม และพิจารณาแบบลงมติเป็นเอกฉันท์ร่วมกัน (Consensus) จากนั้นนำผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าเฉลี่ย และแปลความหมายผลประเมินเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเพิ่มผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ปีการศึกษา 2563 ปรากฏดังนี้

1. ปัจจัยเชิงประจักษ์ที่เป็นสาเหตุให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ เพิ่มขึ้น จำแนกเป็น 5 ปัจจัย ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนและออกแบบการดำเนินงานยกระดับคุณภาพวิชาการหรือการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ฝ่ายบริหารมอบนโยบายแก่บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 กลุ่ม และให้วิเคราะห์ตนเองด้านผลการทดสอบ O-NET ย้อนหลัง 3 ปีการศึกษา
- 2) ดำเนินการประชุมกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เป็นจริงที่ผ่านมาทุกมิติของการดำเนินงานยกระดับคุณภาพวิชาการและการเตรียมความพร้อมในการทดสอบ O-NET และศึกษาวิเคราะห์ Test Blueprint ที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. กำหนด
- 3) ทีมงานครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ ที่ต้องพัฒนาและรักษามาตรฐาน
- 4) ร่วมกันออกแบบและหาแนวทางปรับปรุงพัฒนางาน ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกำหนดเป็นปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจน และสร้างทีมนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อร่วมสะท้อนคิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน
- 5) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ต่างๆ ตามแผนที่กำหนด และปรับปรุงแก้ปัญหาการดำเนินงานทันที โดยใช้หลักการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาร่วมกันขณะดำเนินงานระหว่างทีมนำ ทีมทำและทีมตาม ที่เสียสละอย่างเต็มที่ เต็มเวลาและเต็มความสามารถ
- 6) สรุปผลและรายงานผล เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเตรียมความพร้อมต่าง ๆ กับผลการทดสอบ และใช้กิจกรรมการถอดบทเรียนเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสม สำหรับนำไปปรับปรุงในปีการศึกษาต่อไป

1.2 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ได้แก่

- 1) ผู้บริหารให้ความสำคัญมากต่อโครงการหรือกิจกรรมยกระดับคุณภาพและทักษะวิชาการของโรงเรียน เช่น ให้ข้อชี้แนะและร่วมออกแบบโครงการ ติดตามการดำเนินงาน กระตุ้นเน้นย้ำการทำงานอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนงบประมาณ อาหาร วัสดุฝึกและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- 2) ฝ่ายบริหารให้ขวัญกำลังใจด้วยวิธีต่างๆ เพื่อให้ทีมครูมีกำลังใจและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานและนิเทศ กำกับ ติดตามการเรียนการสอนอย่างเอาใจใส่ ต่อเนื่อง และมีความจริงจัง ตรวจสอบทุกชั้นเรียน
- 3) ฝ่ายบริหารมีการกำหนดรางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียน เช่น ทุนการศึกษา อุปกรณ์การเรียน การเลี้ยงอาหาร การทัศนศึกษา และการมอบเกียรติบัตรครูและนักเรียน เป็นต้น

1.3 ด้านกิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่

- 1) การสอนเพื่อปรับพื้นฐาน ตามการบริหารตารางเวลาที่เหมาะสม เช่น ช่วงภาคเช้า ช่วงวันหยุด และช่วงก่อนเปิดภาคเรียน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มที่ต้องพัฒนาพิเศษ
- 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ครูได้ออกแบบไว้เป็นอย่างดี และมีการสอดแทรกเนื้อหาข้อสอบ O-NET ของปีการศึกษาย้อนหลัง 5 ปี มาฝึกเพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ และมีการเน้นย้ำในส่วนตัวชี้วัดที่นักเรียนได้คะแนนค่อนข้างน้อยของแต่ละปีการศึกษา ทั้งนี้ได้มีการดำเนินการเช่นนี้ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นมา

3) กิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุน เช่น วันสำคัญต่าง ๆ งานนิทรรศการทักษะวิชาการในโรงเรียน กิจกรรมค่ายวิชาการ ชุมนุม ชมรม แหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจในโรงเรียน และกิจกรรมจากภาคีเครือข่ายและหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ

4) การฝึกฝนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสในการเข้าร่วมแข่งขันทักษะความเป็นเลิศทางวิชาการในทุก ๆ ระดับเวทีวิชาการ และการฝึกฝนสมรรถนะหรือการรู้เรื่อง (Literacy) ตามแนวการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA)

5) การแนะนำส่งเสริมให้นักเรียนได้ไปศึกษาด้วยตนเองหรือเป็นทีม จากการเข้าไปชมคลิปการสอนเสริมของครูหรือติวเตอร์ในระบบออนไลน์ หรือแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้นเกี่ยวกับเทคนิควิธีพิเศษต่าง ๆ ในการแก้โจทย์หรือค้นหาคำตอบ

6) การสอนเสริมเพื่อเพิ่มความเข้มข้นของเนื้อหา ที่ดำเนินการสอนโดยครูในโรงเรียน ครูจากต่างโรงเรียน วิทยากรพิเศษ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักศึกษาที่เป็นศิษย์เก่า ทั้งในลักษณะชั่วโมงว่าง คาบสุดท้ายของวัน ช่วงในวันหยุด กำหนดเฉพาะลงในตาราง โดยมีระบบจัดการที่ชัดเจนมาก ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จริงจัง แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความพร้อมของสภาพร่างกาย สติปัญญา ระดับการรับรู้ และความล้าของนักเรียนด้วย โดยสอดแทรกกิจกรรมผ่อนคลายความเครียดในบางช่วงเวลา

1.4 ด้านกิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่ดำเนินการจนเป็นวิถีชีวิตและเหมาะสมกับโรงเรียน ได้แก่

1) กิจกรรมวิเคราะห์ผลการทดสอบ O-NET รายข้อ รายบุคคล ระดับโรงเรียนของปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อค้นหาว่าตัวชี้วัด สารหรือเนื้อหาวิชาใดที่นักเรียนทั้งโรงเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อย และมุ่งวางแผนที่จะปรับปรุงแก้ไขตั้งแต่กระบวนการจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาและครูที่รับผิดชอบในวิชานั้น

2) แสวงหาวิธีเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm) ของครูในการออกแบบและการจัดกิจกรรมการสอนของครูที่อยู่บนฐานคิด สอนอย่างไร สื่อสารอย่างไรให้นักเรียนเข้าใจง่ายที่สุด ฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้ทักษะการขีดเส้นใต้คำ ข้อความที่สงสัยใคร่รู้ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกัน การสร้างสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนเกิดความสงสัยหรือเข้าใจผิด แล้วหากิจกรรมต่างๆ ในลักษณะเชิงรุก ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้ห้องเรียนเกิดการเคลื่อนไหว เพื่อมาปรับและสร้างความเข้าใจใหม่ที่ถูกต้อง และใช้เทคนิคการตั้งคำถามที่จูงใจให้นักเรียนอยากตอบ สร้างความไว้วางใจและปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน บนฐานความรู้สึกว่าห้องเรียนต้องปลอดภัย จนทำให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมและกล้าที่จะแสดงออก เป็นต้น

3) กิจกรรมพัฒนาสมรรถนะครูด้วยกระบวนการนิเทศภายใน ที่มีความเข้มแข็งและดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ครูเปิดใจรับและพร้อมที่จะปรับปรุงการสอนของตนเอง รวมถึงวิธีการเป็นผู้ร่วมสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนและเก็บประเด็นรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการสะท้อนผลหลังสอนและหาวิธีช่วยเหลือกลุ่มนักเรียนจำเป็นเร่งด่วน

4) กิจกรรมพัฒนาคุณภาพวิชาการตามกระบวนการในโรงเรียนที่เข้าร่วมกับเครือข่าย T-SIP ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนว Active Learning โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน หรือการเปิดชั้นเรียน (Lesson Study: LS) การประยุกต์ใช้แนวปฏิบัติที่ให้ประสิทธิผลสูงต่อการจัดการเรียนการสอน 7 ประการ (High Impact Practices: HIPs) ได้แก่ Lesson Design, Group or Team Learning, Cognitive Demand, Formative Assessment, Student Discourse and Discussion, Frequent Writing และ Inquiry or Science Practices เทคนิคการบริหารจัดการห้องเรียนและจัดการเรียนรู้ เช่น Group of 4, Silent hand, Think Pair Share, Gallery walk, Exit Ticket และ Strategy Thinking ตลอดจนการนำสื่อที่ได้รับการสนับสนุนอื่นๆ ที่มีคุณภาพสูงมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

1.5 ความคิดเห็นที่มองว่า เป็นปัจจัยแฝงด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลให้ผลสอบ O-NET ของโรงเรียนเพิ่มขึ้นได้แก่

1) ครูทุกคนให้ความร่วมมือ มีความมุ่งมั่นตั้งใจและเอาใจใส่อยู่ในระดับสูงมาก รู้จักการสร้างแรงบันดาลใจ ผลักดัน และกระตุ้นแรงขับภายในให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการสอบ O-NET และเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เห็นความสำคัญของการใช้ผล O-NET ในอนาคต รวมถึงการมีวัฒนธรรมความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งของทีมครูซึ่งมีความตระหนักสูงมากในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จได้

2) การสร้างความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ สร้างแรงบันดาลใจ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยอาศัยพฤติกรรมจากกลุ่ม และแรงขับภายในของเพื่อนๆ นักเรียนภายในกลุ่มหรือห้องเรียน เช่น นักเรียนผู้นำนักเรียนที่เป็นตัวแบบเพื่อสร้างทีม การมุ่งรางวัลที่โรงเรียนจะมอบให้ และการแนะนำเทคนิคในการทำข้อสอบเป็นต้น

3) นักเรียนที่มีความพร้อมด้านทุนทรัพย์และครอบครัวสนับสนุนให้ได้เรียนเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นนอกโรงเรียน ความเอาใจใส่และการให้ความร่วมมือสนับสนุนจากผู้ปกครองผ่านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่มีความเข้มแข็ง

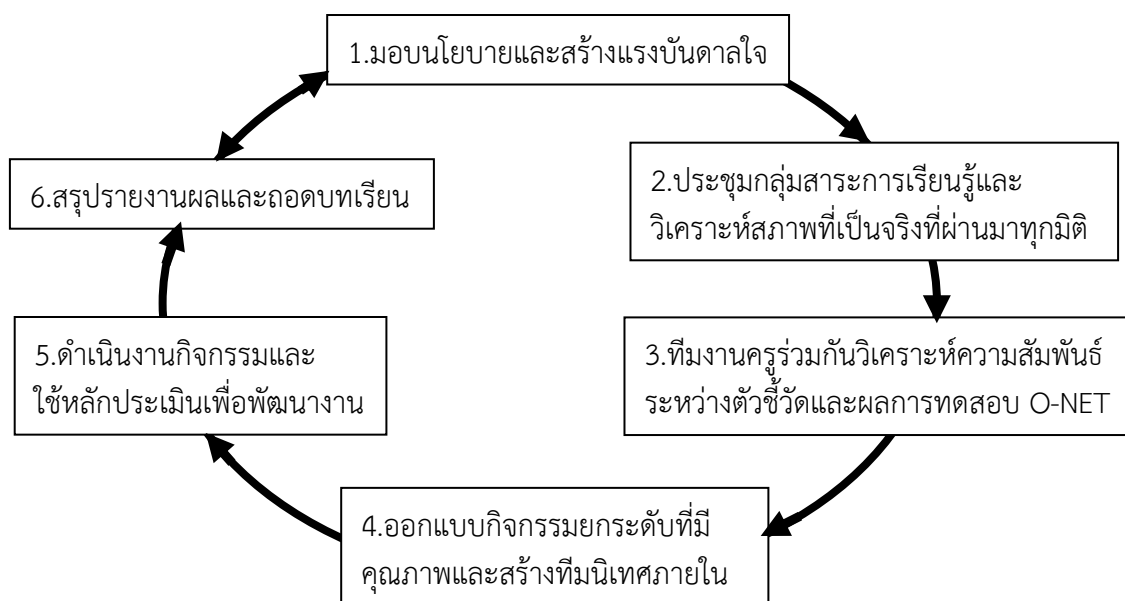
4) โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงในสังกัดได้รับการนิเทศติดตามจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ที่นิเทศกระบวนการจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์และการใช้ผลการทดสอบ O-NET และการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ผ่านกระบวนการ PLC-Lesson Study ตลอด 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา เป็นต้น

5) สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ ใหญ่พิเศษ หรือโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง จะเป็นการเตรียมนักเรียนโดยมุ่งสร้างแรงบันดาลใจเพื่อเข้าสู่ระดับสถาบันอุดมศึกษา เช่น ผลการสอบที่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขแต่ละสาขาวิชา การให้เกียรติบัตรและส่งเสริมการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานที่มีคุณภาพเพื่อใช้ประกอบการสมัครเข้าศึกษาต่อ เป็นต้น

6) มีข้อสังเกตในเชิงปัจจัยกระทบ (Impact) คือ โรงเรียนที่เข้าร่วมดำเนินงานพัฒนาคุณภาพวิชาการตามกระบวนการ PLC-LS อย่างจริงจัง กับเครือข่าย T-SIP ที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 5 โรงเรียน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นและมีค่าเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในกลุ่มสูงในจำนวน 15 ลำดับแรกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ

2. ผลการสังเคราะห์แนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ที่ส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น ได้ดังนี้

2.1 โรงเรียนต้องมีการวางแผนและออกแบบการดำเนินงานยกระดับคุณภาพวิชาการหรือยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นขั้นตอนและเป็นระบบ เพื่อเป็นกลไกสื่อสารที่ตรงกันกับผู้เกี่ยวข้องทุกคน และเน้นให้ความสำคัญกับการนำองค์กรและการสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพ ดังแผนภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินงานยกระดับคุณภาพวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์

2.2 สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมยกระดับคุณภาพวิชาการหรือยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผล ทั้งนี้ขอให้พิจารณาในลักษณะการคัดตอนและทำความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมย่อยๆ เพื่อจะผลักดันปัจจัยหลักที่จะส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น

2.3 เน้นการใช้กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่ดำเนินการจนเป็นวิถีชีวิตและเหมาะสมกับโรงเรียน เพื่อสร้างวัฒนธรรมใหม่ที่ยั่งยืนในโรงเรียน

2.4 ประยุกต์ใช้กิจกรรม PLC ที่บูรณาการการประเมินเพื่อพัฒนางานทุกขั้นตอน สำหรับการยกระดับคุณภาพวิชาการ ที่ดำเนินการในลักษณะการสนทนาแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่มเพื่อหาจุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงทันทีขณะดำเนินงาน รวมถึงปรับปรุงการทำงานบนฐานสารสนเทศที่เป็นจริง

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเหมาะสมของแนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการแล้ว พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และเห็นว่า มีความเป็นไปได้สูงมากที่โรงเรียนอื่นๆ สามารถนำไปประยุกต์เพื่อการปฏิบัติงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ในระดับโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยขออภิปรายผลเพื่อสนับสนุนผลการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยเชิงประจักษ์ที่เป็นสาเหตุให้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์เพิ่มขึ้น มี 5 ปัจจัย ได้แก่ การวางแผนและออกแบบการดำเนินงานยกระดับคุณภาพวิชาการหรือการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 6 ขั้นตอน บทบาทของฝ่ายบริหารที่ส่งเสริมสนับสนุนทั้ง 3 ด้าน การดำเนินกิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 6 ลักษณะ การพัฒนากิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่ดำเนินการจนเป็นวิถีชีวิตและเหมาะสมกับโรงเรียนใน 4 ลักษณะ และมุมมองด้านอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยแฝงที่ส่งผลให้ผลสอบ O-NET ของโรงเรียนเพิ่มขึ้นใน 6 ปัจจัยย่อย ที่เป็นผลความสำเร็จดังกล่าวข้างต้นของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายนั้น ทั้งนี้เนื่องมาจาก

1.1 โรงเรียนมีการวางแผนและออกแบบการดำเนินงานยกระดับคุณภาพวิชาการหรือยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นขั้นตอนและเป็นระบบ เพราะผู้บริหารโรงเรียนจะใช้เป็นกลไกสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้องทุกคนและขับเคลื่อนตามแผนการที่กำหนดไว้ และเน้นให้ความสำคัญกับการนำองค์กรและการสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียน

1.2 ผู้บริหารให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมยกระดับคุณภาพและทักษะวิชาการของโรงเรียน ติดตามการดำเนินงาน กระตุ้นเน้นย้ำการทำงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณ อาหาร วัสดุฝึกและระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย การให้ขวัญกำลังใจด้วยวิธีต่างๆ

1.3 ครูทุกคนให้ความร่วมมือ มีความมุ่งมั่นตั้งใจและเอาใจใส่อยู่ในระดับสูงมาก รวมถึงการมีวัฒนธรรมความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งของทีมครูซึ่งมีความตระหนักรู้สูงมากในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และจัดกิจกรรมได้หลากหลายและมีคุณภาพ

1.4 โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงในสังกัดได้รับการนิเทศติดตามและการนำพาขับเคลื่อนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ที่มีกิจกรรมนิเทศกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ชัดเจน การให้เทคนิคในการวิเคราะห์และใช้ผลการทดสอบ O-NET และการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ผ่านกระบวนการ PLC-Lesson Study ตลอด 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา เป็นต้น

2. แนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ที่ส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น ปรากฏดังนี้

2.1 โรงเรียนต้องมีการวางแผนและออกแบบการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอนและเป็นระบบ คือ

1) มอบนโยบายและสร้างแรงบันดาลใจ 2) ประชุมกลุ่มสาระการเรียนรู้และวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงที่ผ่านมา ทุกมิติ 3) ทีมงานครูร่วมกันวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดและผลการทดสอบ O-NET 4) ออกแบบกิจกรรมยกระดับที่มีคุณภาพและสร้างทีมนิเทศภายใน 5) ดำเนินงานกิจกรรมและใช้หลักประเมินเพื่อพัฒนา และ 6) สรุปรายงานผลและถอดบทเรียน ทั้งนี้โรงเรียนอื่น ๆ สามารถนำรูปแบบการยกระดับนี้ไปประยุกต์และพัฒนาต่อได้เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2.2 สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมยกระดับคุณภาพวิชาการ โดยพัฒนากิจกรรมย่อยที่มีความหลากหลาย เพื่อผลักดันปัจจัยหลักที่จะส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับ วิชาชีพของแม่ และสุเทพ แปลงทับ (2553) ที่ดำเนินการวิจัยเรื่อง กระบวนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จังหวัดสุรินทร์ พบว่า โรงเรียนแกนนำมีกระบวนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4 ลักษณะคือ โครงการหรือกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการสอนและเทคนิคต่าง ๆ วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ และการปฏิบัติการวิจัย ในชั้นเรียน โดยผู้วิจัยวิเคราะห์พบว่า ลักษณะของโครงการ กิจกรรม กลวิธีในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พบนั้น มีความหลากหลายแต่จะมีความแตกต่างกันอยู่ตรงที่ความเข้มข้นของกิจกรรม การเจาะลึกในเนื้อหา เทคนิควิธีการแก้โจทย์ เทคนิควิธีการจำ การสรุปเนื้อหา เทคนิควิธีลัดต่าง ๆ ตลอดจนมีความแตกต่างกันในด้านความเอาใจใส่ ความตั้งใจของผู้ดำเนินงานโครงการกิจกรรมนั้น และการใช้กลวิธีทางจิตวิทยาวัยรุ่น เช่น การเสริมแรงทางบวก การให้กำลังใจ การชมเชย การให้รางวัล การชี้แนะเชิงเหตุผล การให้ข้อเท็จจริงที่ประจักษ์จริง การให้ความเป็นกันเองที่จะคอยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและเอาใจใส่ในกิจกรรมที่จัดให้เป็นอย่างดี

2.3 เน้นการใช้กิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ที่ดำเนินการจนเป็นวิถีชีวิตและเหมาะสมกับโรงเรียน เพื่อสร้างวัฒนธรรมใหม่ที่ยั่งยืนในโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมวิเคราะห์ผลการทดสอบ O-NET รายข้อ รายบุคคล ระดับโรงเรียนของปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อค้นหาว่าตัวชี้วัด สาระหรือเนื้อหาวิชาใดที่นักเรียนทั้งโรงเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยและมุ่งวางแผนที่จะปรับปรุงแก้ไข การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm) ของครู ในการออกแบบและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บนฐานคิด Active Learning และมีกิจกรรมตามหลัก HIPS

กิจกรรมพัฒนาสมรรถนะครูด้วยกระบวนการนิเทศภายในผ่าน PLC-Lesson Study (DuFour, R. & Eaker, R. 2014; Inprasitha, M. 2011; มนตรี แยมกสิกร. 2559; สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2562; บริษัทเซฟรอน ประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด, 2020; มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย, 2019) และเน้นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Formative Assessment) (วิจารณ์ พานิช. 2557; รัชชยุตม์ ทองมั่น สุชาติ กรเพชรปณี และปิยะทิพย์ ประดุงพรม. 2560)

2.4 ประยุกต์ใช้กิจกรรม PLC บนฐานคิด 5 หลักการ ได้แก่ 1) การมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน (Shared values and vision) 2) การร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Collective responsibility for students learning) 3) การสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ (Reflective professional inquiry) 4) การร่วมมือรวมพลัง (Collaboration) และ 5) การสนับสนุนการจัดลำดับโครงสร้าง และความสัมพันธ์ของบุคลากร (Supportive conditions structural arrangements and collegial relationships) (Hord, S. M. 2009) เพื่อบูรณาการการประเมินเพื่อพัฒนางานที่สอดแทรกในทุกขั้นตอน (Formative Assessment) (Heritage, M. 2010) เช่น ต้องมีการกำหนดเป้าหมาย มีหลักฐานร่องรอยที่แสดงการลดปัญหาอุปสรรคเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ และมีการปรับปรุงวิธีทำงานโดยใช้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) จากจุดที่ควรปรับปรุงที่สังเกตเห็นได้จากการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานทันที

โดยสรุปแล้ว แนวทางการยกระดับคุณภาพวิชาการที่สังเคราะห์มาจากปัจจัยเชิงประจักษ์ที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จจากโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดนั้น มีความเป็นไปได้สูงมากที่โรงเรียนอื่นๆ สามารถนำไปเป็นแบบอย่างและปรับประยุกต์เพื่อการปฏิบัติงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้ โดยจะมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์เป็นที่เลี้ยง ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. โรงเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับทราบผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเชิงประจักษ์ที่เป็นสาเหตุให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้นแล้ว ควรได้พิจารณาในลักษณะการคัดลอกและทำความเข้าใจเพื่อดำเนินกิจกรรมย่อย ๆ (โดยเฉพาะครูที่ได้รับมอบหมายให้มารับผิดชอบงานใหม่) จึงจะผลักดันปัจจัยหลักที่จะส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้นได้ และพิจารณาแนวทางการยกระดับคุณภาพทางวิชาการที่มีประสิทธิผล เพื่อนำไปประยุกต์การปฏิบัติงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ในระดับโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ทั้งนี้ควรพิจารณาเลือกใช้วิธีการตามปัจจัยดังกล่าวข้างต้นให้เหมาะสมกับบริบท ขนาด และศักยภาพของโรงเรียนด้วย

2. ผู้บริหารและบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ควรใช้สารสนเทศจากการวิจัยเพื่อปรับปรุงกระบวนการนิเทศ ติดตาม และพัฒนากระบวนการยกระดับคุณภาพการจัดการมัธยมศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยติดตามผลของการใช้แนวทางการยกระดับคุณภาพที่มีประสิทธิผลที่ส่งผลให้ผลการทดสอบ O-NET เพิ่มขึ้น ในเป้าหมายโรงเรียนกลุ่มพัฒนาและกลุ่มพัฒนาเร่งด่วน และวิจัยติดตามผลการประยุกต์หรือปรับวิธียกระดับคุณภาพจากผลการวิจัยนี้เพื่อบริหารจัดการศึกษาในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ โดยศึกษาจุดผลที่จะเกิดขึ้น ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ (ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19) ประจำปีการศึกษา 2564

2. ควรทำการวิจัยสังเคราะห์วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และกำหนดเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ และกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือยกระดับคุณภาพวิชาการที่เป็นรูปธรรม และทำการวิจัยพัฒนาระบบคลังสารสนเทศ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับการจัดประกายวิจัยจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และอนุมัติงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน การสนับสนุนจากบุคลากรทุกคนในกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ รวมถึงความร่วมมือกันเป็นอย่างดีของคณะผู้วิจัย ประกอบด้วย ดร.รวิษณุธรรม ทองแมน คีษานินเทศก์ นางสาวธนาวดี พระเมเด คีษานินเทศก์ กลุ่มงานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา (ก.ต.ป.น.) และดร.ชัยสิทธิ์ คุณสวัสดิ์ คีษานินเทศก์ กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูที่รับผิดชอบงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 15 โรงเรียน ที่สละเวลาและอนุเคราะห์ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากสำหรับการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา. (2564). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น .
- บริษัทเชฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิตจำกัด. (2020). *Chevron Enjoy Science*. สืบค้นเมื่อ ,มิถุนายน, 20, 2564, จาก <https://thailand.chevron.com>
- มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย. (2019). *How Professional Learning Communities are Transforming Education in Thailand*. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน, 20, 2564, จาก <https://www.kenan-asia.org/professionallearning-communities-thailand/>
- มนตรี แยมกลีกร. (2559). *ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ : ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของครู Professional Learning Community: Challenges in Self-Development of Teachers การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559 “การวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”*. 39-46. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- รวิษณุธรรม ทองแมน และสุเทพ แผลงทับ (2553). *กระบวนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จังหวัดสุรินทร์. การประชุมวิชาการระดับชาติทางการศึกษา ครั้งที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 174-181.
- รวิษณุธรรม ทองแมน สุชาดา กรเพชรปานี และปิยะทิพย์ ประจวบพรหม. (2560). *การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยประยุกต์กระบวนการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา*, 15(2), 133-146.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *การประเมินเพื่อมอบอำนาจการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สานักอักษร.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). *ผลการจัดสรรเงินอุดหนุนกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(Professional Learning Community : PLC) ประจำปี2562*. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 20, 2564 จาก <http://www.ksp.or.th/ksp2018/2019/08/8166/>
- DuFour, R. & Eaker, R. (2014). *Professional Learning Communities at Work: Best Practices for Enhancing Student Achievement*. Bloomington: Indiana University Press.
- Heritage, M. (2010). *Formative assessment making it happen in the classroom*. California: Corwin Press.

Hord, S.M. (2009). Professional learning communities: Educators work together toward a shared purpose improved student learning. *National staff development council*. winter 2009, 30(1), 40-43.

Inprasitha, M. (2011). One Feature of Adaptive Lesson Study in Thailand: Designing Learning Unit. *Journal of Science and Mathematics Education in Southeast Asia*, 34(1), 47-66.
